

Міжнародний гуманітарний університет
Факультет кібербезпеки, програмної інженерії та комп'ютерних наук
Кафедра комп'ютерних наук

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

АЛГОРИТМІЗАЦІЯ ТА ПРОГРАМУВАННЯ

Галузь знань

А Освіта

Спеціальність

А4.09 Середня освіта (Інформатика)

Назва освітньої програми

Інформатика та програмування

Рівень вищої освіти

перший (бакалаврський)

Розробники і викладачі	Контактний телефон	Електронна адреса
викладач кафедри комп'ютерних наук, кандидат технічних наук, доцент Русу Олександр Петрович	+380503336722	shurusu@ukr.net

1. АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ

Навчальна дисципліна «Алгоритмізація та програмування» є базовою складовою професійної підготовки фахівців зі спеціальності А4.09 Середня освіта (Інформатика) та формує фундаментальні знання з алгоритмічного мислення і принципів розробки програмного забезпечення. У межах дисципліни вивчаються поняття алгоритму, його властивості та способи подання, базові алгоритмічні конструкції, типи даних, функції та масиви, а також принципи модульної побудови програм. Особлива увага приділяється формалізації задач, реалізації алгоритмів засобами мови програмування високого рівня та аналізу коректності й ефективності програмних рішень.

МЕТА ДИСЦИПЛІНИ. Метою викладання навчальної дисципліни є формування у здобувачів алгоритмічного та логічного мислення, набуття теоретичних знань з основ алгоритмізації та практичних навичок розробки програм для розв'язання прикладних задач. Дисципліна спрямована на засвоєння базових принципів структурного програмування, модульної організації програм та основ аналізу алгоритмів.

ПЕРЕКВІЗИТИ. Передумовами для вивчення дисципліни є знання з інформатики, отримані в межах повної загальної середньої освіти, зокрема розуміння принципів роботи комп'ютера, основ інформаційних процесів, базових понять алгоритмізації, а також елементарні математичні знання з алгебри та логіки.

ПОСТРЕКВІЗИТИ. Знання, уміння та навички, набуті під час вивчення дисципліни, використовуються при подальшому вивченні дисциплін «Алгоритми та структури даних», «Об'єктно-орієнтоване програмування мовою Java», «Організація баз даних та знань», «Програмування мікроконтролерів та робототехніка в закладах освіти», «Веб-технології та веб-дизайн», «Веб-програмування», а також під час проходження практики.

2. ОЧІКУВАНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКІ ПЛАНУЄТЬСЯ СФОРМУВАТИ, ТА ДОСЯГНЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

У процесі реалізації програми дисципліни формуються наступні компетентності та результати навчання із передбачених освітньою програмою:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі освіти, інформатики та інформаційних технологій, що передбачає застосування певних теорій і методів педагогічних та комп'ютерних наук і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності

ЗК8. Здатність приймати обґрунтовані рішення, генерувати нові ідеї, виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

Фахові компетентності (ФК)

ФК4. Здатність розвивати в учнів критичне мислення.

ФК9. Володіння знаннями про інформаційні моделі даних, здатність створювати програмне забезпечення для зберігання, видобування та опрацювання даних.

ФК10. Здатність брати участь у проєктуванні програмного забезпечення, включаючи проведення моделювання (формального опису) його структури, поведінки та процесів функціонування, розробляти архітектури, модулі та компоненти програмних систем.

Фахові програмні результати навчання (РН)

РН8. Застосовувати методики й технології розвитку критичного мислення в учнів, визначати доцільність застосування різних методів наукового пізнання в освітньому процесі відповідно до змісту навчання, застосовувати різні підходи до розв'язання проблем, генерувати нові ідеї, демонструвати відкритість до ідей та рішень учасників освітнього процесу.

Предметні програмні результати навчання (ПРН)

ПРН2. Створювати цифрові продукти, зокрема програми, для розв'язання задач/проблем за допомогою цифрових пристроїв.

ПРН5. Розв'язувати задачі з інформатики різного рівня складності раціональними методами.

ПРН7. Застосовувати методи розроблення алгоритмів, конструювання програмного забезпечення та структур даних і знань.

Заплановані результати навчання за навчальною дисципліною

Знання:

- основні поняття алгоритмізації та програмування;
- властивості алгоритмів та способи їх подання;
- базові алгоритмічні конструкції та принципи побудови програм;
- основні типи даних та способи їх використання у програмах;
- принципи побудови та аналізу простих алгоритмів обробки даних;
- основи модульної побудови програм, принципи їх тестування та налагодження.

Уміння:

- формалізовувати прикладні задачі та будувати алгоритми їх розв'язання;
- обирати та застосовувати базові алгоритмічні конструкції для розв'язання задач;
- реалізовувати алгоритми у вигляді програм мовою програмування високого рівня;
- аналізувати коректність та оцінювати ефективність алгоритмів;
- виконувати тестування та налагодження програмного коду.

Навички:

- розробляти прості алгоритми та програми;
- використовувати середовища програмування для створення, запуску та налагодження програм;
- здійснювати аналіз логіки програм і пошук помилок у програмному коді;
- застосовувати алгоритмічний підхід до розв'язання прикладних задач.

3. ОБСЯГ ТА ОЗНАКИ КУРСУ

Загалом		Вид заняття (денна форма/заочна форма)				Ознаки курсу		
Кредитів ЄКТС	Годин	Лекційні заняття	Практичні заняття	Лабораторні роботи	Самостійна робота	Курс, (рік навчання)	Семестр	Обов'язкова / вибіркова
4	120	26/8	26/8	0/0	68/104	1/1	1/1	Обов'язкова

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Заг.	у тому числі				Заг.	у тому числі			
		Лекц.	Практ.	Лаб.	Сам. роб.		Лекц.	Практ.	Лаб.	Сам. роб.
Тема 1. Алгоритмізація та програмування в життєвому циклі програмного забезпечення	20	4	4		12	20	2	0		18
Тема 2. Основи програмування	28	6	6		16	28	0	2		26
Тема 3. Розгалужені та циклічні алгоритми	32	6	6		20	32	2	2		28
Тема 4. Функції та модульна організація програм	24	6	6		12	24	2	2		20
Тема 5. Масиви та базові алгоритми обробки даних	16	4	4		8	16	2	2		12
Загалом	120	26	26		68	120	8	8		104
Підсумковий контроль – ЗАЛІК										

5. ТЕХНІЧНЕ Й ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ / ОБЛАДНАННЯ

Здобувачі отримують теми та питання курсу, основну і додаткову літературу, рекомендації, завдання та оцінки за їх виконання як традиційним шляхом, так і з використанням платформ онлайн навчання на основі інформаційних систем Moodle або Google Classroom. Практичні навички у пошуку та аналізу інформації за курсом, з оформлення індивідуальних завдань, тощо, здобувачі можуть отримувати як за допомогою власного обладнання, так і користуючись університетськими комп'ютерними класами та бібліотекою.

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

До самостійної роботи здобувачів відносяться наступні види діяльності:

1. Опрацювання лекційного матеріалу.
2. Підготовка до практичних занять.
3. Консультації з викладачем впродовж семестру.
4. Ознайомлення з додатковою літературою відповідно до зазначених у програмі тем.
5. Самостійне опрацювання окремих питань навчальної дисципліни.
6. Підготовка індивідуальних завдань у вигляді презентацій або рефератів.
7. Підготовка до підсумкового контролю.

Назва теми	Кількість годин	
	Денна форма	Заочна форма
Тема 1. Алгоритмізація та програмування в життєвому циклі програмного забезпечення 1. Поняття алгоритму та його основні властивості. 2. Способи подання алгоритмів: словесний опис, блок-схеми, псевдокод. 3. Етапи розробки програмного забезпечення. 4. Процеси та фази життєвого циклу програмного забезпечення.	12	18
Тема 2. Основи програмування 1. Структура програми та базові принципи програмування. 2. Типи даних, змінні та константи. 3. Арифметичні та логічні операції. 4. Реалізація лінійних алгоритмів у вигляді програм. 5. Тестування та перевірка коректності програм.	16	26
Тема 3. Розгалужені та циклічні алгоритми 1. Розгалужені алгоритми та умовні оператори. 2. Оператори вибору варіантів. 3. Цикли з параметром, передумовою та післяумовою. 4. Обчислення сум, добутків і табулювання функцій. 5. Аналіз коректності алгоритмів.	20	28

6. Аналіз ефективності алгоритмів та оцінювання їх складності. 7. Вкладені цикли та комбінування алгоритмічних структур.		
Тема 4. Функції та модульна організація програм 1. Поняття функції та правила її організації. 2. Формальні та фактичні параметри. 3. Передавання параметрів і повернення результатів. 4. Принципи модульної побудови програм. 5. Тестування та налагодження програмного коду.	12	20
Тема 5. Масиви та базові алгоритми обробки даних 1. Поняття одновимірного масиву та способи його використання. 2. Алгоритми обробки масивів. 3. Алгоритми пошуку даних. 4. Алгоритми сортування даних.	8	12
Загалом	68	104

7. ВИДИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Види контролю	Складові оцінювання	
	Для екзамену	Для заліку
поточний контроль , який здійснюється у ході: проведення практичних (лабораторних) занять, виконання самостійної роботи, індивідуальних завдань, дослідна робота здобувача тощо.	50%	100%
підсумковий контроль	50%	

Методи діагностики знань (контролю)	фронтальне опитування; наукова доповідь, реферати, усне повідомлення, індивідуальне опитування; робота у групах; ділова гра, розв'язання ситуаційних завдань, кейсів, практичних завдань, залік
--	---

**8. ОЦІНЮВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ТА ФАХОВОЇ ПЕРДВИЩОЇ ОСВІТИ ЗА НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ У
МІЖНАРОДНОМУ ГУМАНІТАРНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ**
(поточний контроль, підсумковий контроль, загальний результат оцінювання)

ЗАЛІК

<i>Поточний контроль</i>			
Види роботи	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності	Максимальний відсоток оцінювання
<i>Систематичність і активність роботи на практичних (лабораторних) заняттях</i>			
1.1. Підготовка до практичних (лабораторних) занять	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Перевірка обсягу та якості засвоєного матеріалу під час практичних (лабораторних) занять	60
Виконання завдань для самостійного опрацювання			
1.2. Індивідуальне тестування, завдання, підготовка реферату (есе) за заданою тематикою	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Розгляд відповідного матеріалу під час аудиторних занять або ІКР ¹ , перевірка конспектів навчальних текстів тощо	20
Виконання індивідуальних завдань, дослідна робота здобувача			
1.3. Інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовка наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо.	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Обговорення результатів проведеної роботи під час аудиторних занять, наукових конференцій та круглих столів.	20
<i>Разом балів за поточний контроль</i>			100
Загальний результат оцінювання			100

¹ Індивідуально-консультативна робота викладача зі здобувачами

Поточний контроль знань здобувачів освіти при формі контролю **залік** (максимум 100 балів) оцінюється за шкалою («2», «3», «4», «5»), з обов'язковим переведенням балів за кожний вид роботи таким чином:

- за підготовку до аудиторних занять (максимум 60 балів) здобувачу освіти необхідно мати не менше 1/2 оцінок від загальної кількості практичних (лабораторних) занять, для переведу балів за підготовку до аудиторних занять середньоарифметична оцінка множиться на коефіцієнт 12;
- за виконання завдань для самостійного опрацювання (тестування, завдання, підготовка реферату (есе) за заданою тематикою) (максимум 20 балів) здобувачу освіти необхідно мати не менше 1/2 оцінок від загальної кількості програмного матеріалу, що виноситься на самостійне вивчення, для переведу зазначених балів середньоарифметична оцінка множиться на коефіцієнт 4;
- за інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовку наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо (максимум 20- балів) здобувачу освіти необхідно мати не менше 1/2 оцінок від загальної кількості інших видів індивідуальних завдань, для переведу балів за підготовку до аудиторних занять середньоарифметична оцінка множиться на коефіцієнт 4.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗА ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ

- «2»- виставляється за неправильну відповідь (письмову роботу), яка не відповідає змісту теми та свідчить про нерозуміння її основних положень;
- «3» -виставляється за відповідь (письмову роботу), яка відповідає змісту теми, але є неповною і неточною у визначенні понять, свідчить про неповне розуміння основних положень навчального матеріалу, свідчить про те, що знання студента мають фрагментарний, поверховий характер;
- «4» - оцінюється правильна і обґрунтована відповідь (письмова робота), з якої видно, що студент знає й розуміє теоретичний матеріал в обсязі навчальної теми, володіє необхідними навичками, не допускає суттєвих помилок.
- «5» - оцінюється повна, правильна, ґрунтовна відповідь (письмова робота) на запитання теми, що передбачає логічність і послідовність викладу матеріалу, володіння термінологією, показує вміння повно й глибоко використовувати теоретичні знання в практичній площині.

9. ОЦІНЮВАННЯ ЗАГАЛЬНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ

Загальні результати знань здобувачів по даній дисципліні оцінюються наступним чином:

– «Відмінно»/«зараховано» (А) – від 90 до 100 балів. Здобувач виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно знаходити та опрацьовувати необхідну інформацію, демонструє знання матеріалу, проводить узагальнення і висновки. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, під час яких давав вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

– «Добре»/«зараховано» (B) – від 82 до 89 балів. Здобувач володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

– «Добре»/«зараховано» (C) – від 74 до 81 балів. Здобувач відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, але дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, реферату та активність у науково-дослідній роботі;

– «Задовільно»/«зараховано» (D) – від 64 до 73 балів. Здобувач був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на середньому рівні, допускає помилки, серед яких є значна кількість суттєвих. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи та рефератів;

– «Задовільно»/«зараховано» (E) – від 60 до 63 балів. Здобувач був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки, має неповний конспект з завданнями до самостійної роботи.

– «Незадовільно з можливістю повторного складання»/«не зараховано» (FX) – від 35 до 59 балів. Здобувач володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.

– «Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни»/«не зараховано» (F) – від 1 до 34 балів. Здобувач не володіє навчальним матеріалом.

ТАБЛИЦЯ ВІДПОВІДНОСТІ ЗАГАЛЬНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗА РІЗНИМИ ШКАЛАМИ

100-бальною шкалою	Шкала за ECTS	За національною шкалою	
		екзамен	залік
90-100	A	Відмінно	Зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C		
64-73	D	Задовільно	
60-63	E		Не зараховано
35-59	FX	Незадовільно	
1-34	F		

10. ДОТРИМАННЯ ВИМОГ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Викладання та засвоєння навчальної дисципліни передбачає неухильне дотримання вимог академічної доброчесності, яка регулюється Законом України «Про освіту» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 37-38, ст. 2004), «Методичними рекомендаціями для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності» (Лист МОН № 1/9-650 від 23.10.2018), іншими нормативними документами. Зокрема, основні засади дотримання академічної доброчесності визначено у «Положенні про академічну доброчесність у Міжнародному гуманітарному університеті», «Кодексі академічної доброчесності Міжнародного гуманітарного університету» та «Інструкції щодо процедури технічної перевірки на наявність текстових запозичень (академічного плагіату)», затвердженої наказом Міжнародного гуманітарного університету № 708а від 03.05.2024.

Відповідно до ст. 42 Закону України «Про освіту» академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Дотримання академічної доброчесності передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Cormen T. H., Leiserson C. E., Rivest R. L., Stein C. Introduction to Algorithms. 4th ed. Cambridge, MA : MIT Press, 2022. 1312 p. ISBN 9780262046305.
2. Седжвік Р., Уейн К. Алгоритми. 4-те вид. Київ : BHV, 2018. 992 с. ISBN 9789665524762.

3. Рудий Т. В., Паранчук Я. С., Сеник В. В. Алгоритмізація та програмування. Ч. 1. Структурне програмування : навч. посіб. Львів : ЛДУВС, 2023. 240 с.
4. Ярошко С. А., Ярошко О. С. Методи розробки алгоритмів. Програмування : навч. посіб. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2022. 248 с.
5. Лавріщева К. М. Основи алгоритмізації та програмування. Київ : Академія, 2020. 304 с.
6. Григор'єва Т.І., **Русу О.П.**, Горбачов В.Е., Крохмаль М. Багатовимірний підхід в задачах розробки програмного забезпечення. Herald of Khmelnytskyi national university, Issue 6, Part 2, 2025 (359). 157-160. <https://doi.org/10.31891/2307-5732-2025-359-92>
7. Русу О.П., Лазарев К.О., Каранга Р.А. Віртуальна лабораторія для програмування мікроконтролерів MC LAB. Матеріали міжнародного науково-практичного форуму «Відновлення України: міжгалузевий теоретико-прикладний аналіз та потенціали розвитку». (11 квітня 2025 року, м. Одеса, Україна). Частина II. С.117-119. DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-491-0-34>
8. Русу О.П., Бичковський Є.О. Аналіз ринку апаратного та програмного забезпечення для систем типу “розумний будинок” в Україні. Міжнародна конференція «Передові технології в інформаційно-комунікаційній інженерії» (ПТІКІ2024) : Матеріали конф., Міжнар. гуманітар. ун-т, (м. Одеса, Україна, 17-20 лип., 2024 р.).

Допоміжна

9. Вірт Н. Алгоритми + структури даних = програми. Київ : Діалектика, 2019. 366 с.
10. Трофименко О. Г., Прокоп Ю. В., Логінова Н. І., Задерейко О. В. С++. Алгоритмізація та програмування : підручник. 2-ге вид. Одеса : Фенікс, 2019. 477 с.
11. Prokop Y. V., Bukata L. N., Trofymenko O. G. Algorithmization and Programming. Structured Data Programming. Odesa : A. S. Popov ONAT, 2020. 57 p.
12. ISO/IEC/IEEE 12207:2017. Systems and software engineering — Software life cycle processes. Geneva : ISO, 2017.

Інформаційні ресурси

13. ISO. Software life cycle processes (ISO/IEC/IEEE 12207:2017). URL: <https://www.iso.org/standard/63712.html>
14. Microsoft Learn. C++ documentation. URL: <https://learn.microsoft.com/cpp>
15. cppreference.com. C++ language reference. URL: <https://en.cppreference.com>
16. MIT OpenCourseWare. Introduction to Programming. URL: <https://ocw.mit.edu>
17. Algorithms Specialization (Coursera). URL: <https://www.coursera.org/specializations/algorithms>